

Svetolik Kostadinović¹

KORIDORIMA ZNANJA U BUDUĆNOST SAOBRĀCAJNOG SISTEMA

Uvodna reč

Konferencija se održava u vreme kada traju ključni procesi evrointegracija s jedne strane, ali i kada se „lomi“ sudbina vlade, a time cele države i društva, s druge strane. Neko će, možda, reći: „Pa mi se stalno nalazimo u nekim prelomnim trenucima“, ali bih ipak htio da Vas podsetim, da je i u ovakvim trenucima važno da se o budućnosti zemlje razmišlja vrlo jasno. U tom smislu, univerziteti, profesori, istraživači i analitičari imaju i imaće veoma važnu ulogu.

Lični cilj je pritom vrlo imperativan: da uvodnom rečju podstaknem Vašu naučnu i poslovnu inspiraciju i intelektualnu radoznalost povodom jednog bitnog pitanja, a tiče se tematike po kojoj ova konferencija i nosi naziv „SAVREMENI TRENDJOVI U RAZVOJU SAOBRĀCAJA I BEZBEDNOSTI REGIONA JUGOISTOČNE EVROPE“ CONSTANTIN MAGNUS, NAISSUS 2019.

¹ Akademik prof. dr emer. Svetolik Kostadinović, Fakultet za pravo, bezbednost i menadžment „Konstantin Veliki“, Niš

Druga strana ovog cilja je prepoznavanje onoga što treba menjati u nacionalnom obrazovnom sistemu, da bismo dostigli evropske vrednosti i nivo, gde se mesto harmonizacije pravne regulative i shodno pravničko obrazovanje, možda, u ovom trenutku očitava kao nešto najuregnjnije. Potom idu dakako izazovi menadžmenta u bezbednosti i logično u saobraćajnoj delatosti ukupno.

Paralelno sa tim, činjenica je svi mi, hteli to ili ne, živimo u jednom drugačijem ambijentu, kao građani potpuno novog sveta koji se još gradi, i čiji osnovni smisao bojim se reći još uvek nije potpuno jasan. Ali ono što je jasno, to je činjenica, da svi imamo pravo na sopstveni izraz i mišljenje o promenama koje doživljavamo, i o tome kakvu budućnost želimo. To je horizontalna perspektiva koja nam je veoma važna, jer u svetu sve bržih promena i viška informacija lako je izgubiti iz vida kontekst.

Znanje pre svega

Pri tom, moramo shvatiti da je znanje oduvek bilo i biće ključni element svakog uspeha, kao što znamo da svaki rast ne znači i uspeh. Ponekad od nekontrolisanog širenja strada kičma! Isto tako, istina je i da svako znanje nije strateško, a Srbiji je potrebno upravo takvo znanje. Arhitektura koja utire put modernom evropskom znanju, u najvećoj meri zavisi od karakteristika mreže mudrosti koja se neguje u okviru naših univerziteta, fakulteta, visokih škola...Kategorije sistema znanja koje one neguju, postale su geografski rasejane, raznovrsne i pokrivaju različite oblasti. Te obrazovne mreže, da bi pobedile

rok svog trajanja, moraju postati dublje, inovativnije, evolutivne, pa čak i revolucionarnije, jer se od Srbije zahteva sve više stručnosti i neka nova znanja, a ekonomski rok stručnog znanja je sve kraći. Promene u obrazovanju ne mogu se zaustaviti, ali ne mogu se ni desiti preko noći, niti će se desiti same od sebe. Promene u obrazovanju traže dobar plan i više godina zajedničkog rada. Taman toliko vremena imamo do priključenja Evropskoj uniji do kada obrazovni sistem u Srbiji treba da bude usklađen sa našom evropskom budućnošću

Mi se nalazimo u periodu kada su sve državne institicije odgovorile na svih 2483 pitanja Evropske unije na oko 5000 stranica sitno kucanog teksta sa brojkama i slovima. Osim što je postupak davanja "odgovora na upitnik" pokazao spremnost države Srbije za dalje evrointegracije, ispostavilo se da je najteže bilo odgovoriti na ekonomska i finansijska pitanja, jer se naša statistika drugačije radi od evroipske, ali se naišlo i na niz pravnih pitanja, koja su zahtevala reference u odnosu na pravo Evropske unije. Otvaranje poglavljia, jedno za drugim, i jasno rešavanje pitanja koja sa sobom nose specifična je problematika Evrointegracija naše zemlje. Umesto brojeva, da budem i kritičan, tematika istih treba da se jasno iznosi što očekujem čak i od učesnika ove Konferencije.

Proces evrointegracija i harmonizacije

U daljem procesu evrointegracija, među najvažnijim, biće obrazovanje, posebno univerzitetsko pravničko obrazovanje, menadžment u bezbednosti,

saobraćaju u najširem smislu reči, baš kako nosi i ime naš fakultet – Fakultet za pravo, bezbednosti i menadžment „Konstantin Veliki“.

Kako je život uvek inventivniji i dinamičniji od propisa, može se reći da između njih i stvarnog uvek postoji izvestan, manji ili veći, nesklad. Dimenziju tog nesklada i njegov obuhvat predstavlja praksa sudova u primeni propisa sa intencijom da “obale normativnog približi što je moguće više, svesna da ih nikako ne može sastaviti”. Tek tako sagledana fenomenologija mogla je ukazati na izvesne pravce u ovoj oblasti ne ograničavajući i ne opterećujući je da bi bila data klasičnim, predstavljenim rigidnim zaključcima, već naprotiv, kao podstrek za inovativnim i kreatvnim u duhovnom i saznajnom smislu na prvi pogled liberalnijim, stavovima odnosno specifičnog pogleda na navedene procese.

Procesi harmonizacije i unifikacije prava u okviru EU su, praktično u svim oblastima, dostigli takav obim i nivo da već sada predstavljaju gigantski, nadnacionalni sistem koji će se i nadalje neprestano uvećavati i ujednačavati, postajući na taj način jedinstveno pravo svih zemalja članica, dok će se polje primene specifičnih nacionalnih prava pojednih država članica svakim danom sve više sužavati. Drugim rečima iskazano, vreme nacionalnih pravnih sistema u Evropi polako ističe, a nastupa vreme jedinstvenog evropskog prava i toga moramo biti svesni.

Saobraćaj i njegova uloga na tržištu

U saobraćajnom sistemu, u saobraćajnim granama u našoj zemlji, svakodnevno smo svedoci, intezivne su

aktivnosti, usmerene na stvaranje uslova (svojinskih, organizacionih i drugih) za efikasno poslovanje po tržišnim zakonitostima, u potpuno drugačijem okruženju nego smo na to navikli.

Istovremeno, traje ubrzana modernizacija infrastrukturnih, transportnih i ostalih kapaciteta, o čemu svedoči veliki broj gradilišta. Primera radi, savremenici smo otvaranja auto-puta „Miloš Veliki“, trilateralnog sastanka i polaganje kamena temeljca za auto-put koji će povezati Beograd i Sarajevo, potpisivanje Ugovora o dvadesetpetogodišnjoj koncesiji Aerodroma Nikola Tesla koji podrazumeva finansiranje, razvoj kroz izgradnju i rekonstrukciju, zatim održavanje i upravljanje infrastrukturom aerodromate ambiciozne investicione planove zarazvoj i unapređenje i obnavanje Aerodroma Nikola Tesla, vredni 732 miliona evra. Istovremeno u železničkom saobraćaju, a na osnovu cilja reforme železnice u Srbiji:- da se značajno poboljša loš finansijski i poslovni učinak u železničkim preduzećima. U tom smislu Vlada Republike Srbije je pokrenula širok opseg aktivnosti koje se fokusiraju na postizanje “najveće vrednosti za novac” prilikom investiranja u železnički sistem. Ovaj plan reforme iznosi ciljeve reforme Vlade RS, pristup reformi, pomoćne inicijative i akcione planove za svaku od zainteresovanih strana u železničkom sektoru u Srbiji. Neophodna poslovna i finansijska poboljšanja koje je Vlada RS zadala kao cilj su zahtevala da se ispita vrednost za novac u železničkom sektoru u Srbiji. Tom prilikom Vlada RS je identifikovala dva ključna cilja: (1) potrebu da se iskoreni neefikasnost i (2) smanjenje sredstava za podršku u poslovanju železničkog sektora.

Saobraćajni sistem budućnosti

Ono što želimo da istaknemo jeste i posebna dimenzija u geostrateškom i geopolitičkom smislu svog i svekolikog poslovnog pregalaštva u saobraćajnom sistemu naše zemlje. Bio on na rekonstrukciji infrastrukture, ili primera radi, na izgradnji pruge za velike brzine između Beograda i Budimpešte, kapitalno intezivne prema nekim procenama i do jedne milijarde evra. O značaju govore i navodi da strateški pravac i dalje ide preko luke Pirej, tako da ne očekujemo dugoročno preusmeravanje tokova roba. Kina ima više alternativnih tokova od velikog značaja, međutim, međunarodni značaj pruge Beograd - Budimpešta E-85 potvrđen je Panevropskim prioritetnim koridorima i sporazumima, kojima se definišu planovi i standardi razvoja Transevropske železničke mreže. Kini je luka Pirej treća po važnosti, posle luka u Šri Lanki i Pakistanu. Proteklih godina u nju su uložili oko 5 milijardi dolara. Zbog nje je veoma bitan i transportni pravac ka Severnoj Makedoniji, Srbiji i Mađarskoj, pa tako i pruga Beograd - Budimpešta.

Dakle, Balkan u celini, ne samo naša zemlja, ne može i nije skrajnut sa međunarodnih puteva, tako će i ostati. Najnoviji pristup u multilateralnim pregovorima tokom posete turskog predsednika, te samit Višegradske grupe u Češkoj dokazi su svakodnevni koji se sami nameću.

Svesni smo, istovremeno, da budućnost zahteva viziju, umni napor, veliku koncentraciju i velika znanja, što znači da se sa sadašnjošću moramo ozbiljnije pozabaviti. Ukoliko još uvek mislimo da imamo dosta vremena, grešimo, jer kad budemo prinudjeni na

promene, samo ćemo dramatično povećati verovatnoću da izgubimo “korak” i nestanemo. I u obrazovanju je konkurenca velika, samo što je opšta i globalna. Sada smo na ivici i to je dobro, jer odatle je vidik najbolji.

Neka to bude svojevrsna pozivnica, ali i smernica našeg i Vašeg CONSTANTIN MAGNUS, NAISSUS 2019. dragi pravnici, menadžeri, pregaoci, u susret budućnosti koju svi tako želimo što pre.